

Колесніков Андрій Павлович,

*доцент кафедри безпеки, правоохоронної діяльності
та фінансових розслідувань*

*Тернопільського національного економічного університету,
кандидат економічних наук, доцент*

ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ

Методи конкурентної боротьби часто виходять за межі коректності, а то й законності, вимагають адекватних стратегічних рішень. На сьогодні прийняття якогось окремого законодавчого акту, чи урядової ініціативи не здатне вирішити системні проблеми українського підприємництва. Для цього потрібний якісний системний розвиток інституційного середовища підприємницької діяльності.

Умови комплексного розгляду можливостей оптимізації інституційного зміцнення економічної безпеки підприємства передбачають поєднання аспектів їх здійснення, а саме: засад здійснення та інститутів, до яких вони будуть застосовуватися.

Внутрішні інструменти забезпечення економічної безпеки підприємства можна поділити на планові та оціночні. До планових віднесемо прогнози, програми, проекти та ін. Оціночні передбачають застосування низки традиційних та інноваційних підходів до визначення стану чи конкретного показника економічної безпеки. Специфіка і глибина реалізації останніх залежить від детальності та якості вирішуваних завдань відділом економічної безпеки підприємства. До таких типових завдань належать такі: система моніторингу економічної безпеки, вибір методики визначення рівня економічної безпеки, впровадження та підтримка інформаційної платформи, вирішення завдань безпеки на оперативному рівні, обґрунтування допустимих параметрів відхилення від нормативних показників для конкретного підприємства, пошук шляхів оптимізації сценаріїв забезпечення економічної безпеки [1]. Власне останнє і є ключовим завданням згаданого підрозділу. Для його реалізації потрібна реалізація низки традиційних та інноваційних методів контролю та аудиту економічної безпеки підприємств.

Окремі методи оцінювання економічної безпеки підприємства нами було розглянуто раніше [2].

Аудит економічної безпеки передбачає не тільки оцінювання ефективності реалізації та своєчасності втілення планів з досягнення бажаного рівня економічної безпеки підприємства та можливостей реалізації зовнішніх та внутрішніх загроз. Важливим є відслідковування ряду супутніх елементів

аудиту. Важливими є не лише технічні, інформаційні та юридичні, але і кадрові загрози. Недостатність специфічної кваліфікації та занадто сильна незбалансованість розподілу фінансових потоків може призвести до випадкового та навмисного порушення економічної безпеки. Інтенсивність розвитку технологій промислового шпигунства в поєднанні з недостатньою відданістю (яка визначається переважно фінансовим інтересом та низкою неекономічних інструментів) ключових працівників компанії може призвести до її банкрутства в найкоротші терміни.

Важливим елементом аудиту економічної безпеки є дослідження адекватності завдань та планів відділу економічної безпеки з планами особливостями роботи низки відповідних підрозділів – виробничого, фінансового, інформаційного, технологічного, юридичного, кадрового, екологічного та інших.

Ключовим елементом економічної безпеки підприємства є сталий розвиток на інноваційній основі. Ще Генрі Форд молодший відзначав, що хто не розвивається, той залишається на місці і програє. Здатність виготовляти продукцію вищого технологічного рівня чи удосконалити сам спосіб її матеріального втілення або ринкового представлення є вагомим засобом досягнення економічної безпеки.

Одним із способів вирішення фінансово-технологічних проблеми реалізації інноваційних підприємницьких проектів є технопарки. Досить змістовно інституційну складову розвитку технопарків в останній період дослідили О. Мазур та С. Пустовійт [3]. Автори дослідили зміну наукоємності ВВП України та динаміку факторів, які їй сприяли. За аналізований період зі 120 проектів технопарків України 90 мали академічний характер. Низькі показники прийняття проектів технопарками в останні роки автори пов'язують з фактичною відсутністю державної підтримки та недотримання і швидка змінюваність законодавства, що регулює діяльність технопарків в Україні. У таких умовах важливим є реанімування цього сегменту інноваційного розвитку, як одного з базових в економіках розвинутих європейських держав. Одним з напрямків цього є стимулювання науково-технічної творчості. Окремі приклади стимулювання науково-технічної творчості в напрямку активізації інноваційної діяльності розглядалися нами раніше [4].

Вагомим видом фінансування інноваційних проектів, що активізувався останніми роками в Україні, є бізнес-ангели. Фінансово заможні люди з певним практичним досвідом створили Українську асоціацію бізнес-ангелів, яка об'єднує інвесторів на національному та міжнародному рівнях з метою пошуку перспективних проектів для спільного фінансування. Спільне фінансування стартапів зменшує та дозволяє диверсифікувати ризики. Згідно з офіційним сайтом середній чек одного ангела в угоді складає в середньому 48 тис. дол., тоді як бізнес-ангел у Європі інвестує в середньому 20 тис. дол., а в США – 25 тис. дол. Кожен третій вітчизняний бізнес-ангел інвестував

у технологічні компанії до півмільйона доларів за час своєї інвестиційної діяльності, вважаючи, що сильними боками українських інноваційних проєктів є технологічна експертиза та вдала ідея [5].

Окремими напрямками інституційного забезпечення економічної безпеки підприємств є інститут ризикових інвестицій, інститут створення і застосування технологій, інститут ринку праці, інститут розподілу доходу, інститут технологічного трансферу, інститут партнерства і кооперації та інші, що є предметом подальших досліджень у цьому напрямку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Салоїд С. В. Механізм управління економічною безпекою підприємства: теоретичний аспект. Економічний вісник НТУУ «КПІ». 2017. № 14. URL : <http://ev.fmm.kpi.ua/article/view/108778/103721>.
2. Vivchar O., Kolesnikov A. Peculiaritie of assessment technologiesus age in the management of financial and economics ecurity of enter prises. *Business Economics*. 2016. № 51 (4). С. 393-398.
3. Мазур О. А., Пустовійт С. В. Соціальна та економічна ефективність діяльності академічних технопарків України. *Наука та інновації*. 2016. № 12 (3). С. 63-73.
4. Харів П. С., Колесніков А. П. Науково-технічна творчість як інструмент підвищення ефективності інноваційної діяльності підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2006. № 5 (59). С. 91-96.
5. Українська асоціація бізнес-ангелів. URL : <http://uangel.com.ua/>

Коляденко Дмитро Леонідович,
*старший викладач кафедри економіки
Вінницького національного аграрного університету,
кандидат економічних наук*

ПЕРСПЕКТИВИ ЗБІЛЬШЕННЯ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ АПК УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Сучасні умови, що склались у світовому економічному просторі, дають можливість по новому поглянути на можливості експортного потенціалу української економіки. В умовах глобалізації створюються нові, до цього не можливі і такі, що раніше не передбачались, варіанти збільшення експорту української продукції, в першу чергу – основної продукції українського експорту – продукції галузі сільського господарства.